

DOI: 10.21005/pif.2018.36.E-04

WOODEN ARCHITECTURE IN STUDIES BY TADEUSZ OBMIAŃSKI

ARCHITEKTURA DREWNIANA W BADANIACH TADEUSZA OBMIAŃSKIEGO

Jan Kurek

Dr hab. inż. arch.

Krakowska Akademia
im. Andrzeja Frycza. Modrzewskiego
Wydział Architektury i Sztuk Pięknych

ABSTRACT

Tadeusz Obmiński is a leading representative of Lviv architects. He is a precise documentalist, sensitive designer and didactic teacher - professor at the Lviv Polytechnic. Being an active designer and builder at the same time, he was a great researcher of wooden architecture relics of the former Eastern Galicia. In the 1970s, a modest part of his drawing heritage was found in Lviv. This collection is still waiting for scientific preparation and presentation in a separate publication. His inventory drawings and publications are an inspiration for next generations of researchers in wooden architecture.

Key words: Wooden architecture, Lviv architecture, Obmiński Tadeusz

STRESZCZENIE

Tadeusz Obmiński to czołowy przedstawiciel architektów Lwowskich. To precyzyjny dokumentalista, wrażliwy projektant i dydaktyk - profesor Politechniki Lwowskiej. Będąc czynnym projektantem i budowniczym jednocześnie był świetnym badaczem relikwów architektury drewnianej dawnej Galicji Wschodniej. W latach 70. XX w. znaleziono we Lwowie skromną część jego rysunkowej spuścizny. Zbiór ten wciąż czeka na naukowe opracowanie i prezentację w oddzielnej publikacji. Jego rysunki inwentaryzacyjne i publikacje są inspiracją dla kolejnych pokoleń badaczy architektury drewnianej.

Słowa kluczowe: architektura drewniana, architektura Lwowa, Obmiński Tadeusz.

INTRODUCTION. HISTORICAL OUTLINE

The article presents research on the studies, design and drawing work of Tadeusz Obmiński, based on an analysis of literature and elaboration of the achievements, in particular concerning the archiving of wooden architecture.

The description of Tadeusz Obmiński's (1874–1932) person and work in the PWN encyclopaedia contains only 80 words¹. In the Polish Biographic Dictionary written by Stanisław M. Brzozowski [3], Obmiński's biogram is fuller, yet it is only in recent years that his work has finally been documented to a more complete extent. This leading representative of the world of Lviv's architecture of the beginning of the twentieth century was - similarly to Teodor Talowski - gifted with a great visual sensitivity and manual talent. They aided him both in his research and documentation of timber architecture as well as in developing architectural designs - particularly in compositions of facades. His in-depth familiarity with the art of building that he had gained during his studies aided him in analyses of the structure and form of historical timber buildings that he surveyed.

Fig. 1. Tadeusz Obmiński, 1920s – photo from the family collection /reproduction for: [15, p. 98]

Ryc. 1. Tadeusz Obmiński, lata 2. XX w. – fot. ze zbiorów rodziny /reprodukcja za: [15, s. 98]

Tadeusz Obmiński's built projects - both individual and jointly designed - stood out in the architectural landscape of Lviv of the turn of the nineteenth and twentieth century, becoming the subject of analyses of successive generations of scholars. These included: Andrzej Olszewski [14], Olgierd Czerner [4], Yuriy Birulov [1], Jakub Lewicki [8], Żanna Komar and Julia Bohdanowa [6], as well as Igor Żuk [15].

The Obmiński family (the father - Juliusz Aleksander—a bank clerk) hailed from a noble house of the coat of arms of the Fox, while his mother (Antonina Bronisława nee Stachiewicz) was a grange tenant². Tadeusz Obmiński, after completing a four-grade school, a junior school and real school, began studying at the Royal Imperial Polytechnic School in Lviv in 1892. Initially it was an engineering faculty and afterwards (after his second year of study) a civil engineering faculty. He finished his studies in Lviv in 1897. Apart from professor Julian Zachariewicz, also professor Gustaw Bisanz (fig.2) - director of the chair of civil engineering for many years - had a profound influence on Tadeusz Obmiński's education. His chair taught classes concerning construction materials, structural engineering, bookkeeping in construction and construction law.

¹ Brzozowski S.M. [3], from: encyklopedia PWN - hasło: Obmiński-Tadeusz [13]

² Basic bibliographic information [in:] Żuk I., *Zakopiańszczyzna...* op.cit. [15, p. 98].

Obmiński became associated with professor Bisanz's chair already during his studies, participating in the preparation of a handbook on building construction - the subject that the professor taught - with a number of other students. In 1897 Tadeusz Obmiński became employed as an assistant at the chair of civil engineering under professor Bisanz, teaching classes a year later, serving as a replacement for another professor - the then-recently deceased Julian Oktawian Zachariewicz. The scholarship of the Foundation of Emperor Franz Joseph that he received enabled the young assistant of the Lviv Polytechnic University to study for a year at the Royal Higher Technical School in Berlin at its faculty of architecture - during the 1900/1901 academic year. Obmiński's stay in Berlin became an occasion for him to become familiarised with the then-current philosophical and stylistic currents in German architecture - along with the art of the Jugendstil.

Fig. 2. Gustaw Bisanz - as rector Politechniki Lwowskiej. / portrait reproduction by author

Ryc. 2. Gustaw Bisanz - jako rektor Politechniki Lwowskiej / reprodukcja portretu – autor

Fig. 3. Tadeusz Obmiński (wearing a hat) with a group of professors of the Lviv Polytechnic – according to photographs from around 1924 /reproduction of the author/

Ryc. 3. Tadeusz Obmiński (w kapeluszu) z grupą profesorów Politechniki Lwowskiej – wg fotografii z ok. 1924 r. / reprod. autor/

Obmiński - as it has already been mentioned - was a talented draughtsman, which, combined with his knowledge and several years' worth of practical experience, made him a sought-after and productive designer of big-city townhouses³, which he built in cooperation with private construction enterprises⁴, already prior to being issued a builder's license in 1913.

³ Obmiński – a young and very talented architect—became known for his skill in "framing the whole with a style", through which he often "saved" the designs (primarily facades) of his colleagues, contested by magistrate officials – see: Żuk I., *Zakopiańszczyzna...* [14 - p. 102].

⁴ These were primarily the companies of Michał Ulam, Alfred Zachariewicz and professor Jan Lewiński - from: Żuk I., *Zakopiańszczyzna...* [14, p. 103].

PROJECT AND SCIENTIFIC WORKS

An analysis of published academic works, designs, built projects and draughtsmanship works by Tadeusz Obmiński proved that he was fascinated with natural beauty, a logic of style and forms and - in the sphere of timber architecture - a rationality of structural joints that had been developed over entire centuries of tradition and the forms of timber structures that came about as their result. Obmiński recognised their natural and sort of primal character - one that reaches back to the beginnings of Christianity⁵. He followed this passion by studying and documenting lay and Orthodox religious buildings of Eastern Lesser Poland - including the Hutsulshchina. According to Igor Žuk: *The young architect's fascination with a painting - quite an extraordinary one, indeed - of a "pagan temple from an old fairy tale" would remain a core characteristic of his work for several extraordinarily productive years* [15 - p.101].

Fig. 4. Mikuliczyn, Willa Boguckiego according to the design by T. Obmiński. /photo. by [15, p. 102]

Ryc. 4. Mikuliczyn, Willa Boguckiego wg proj. T. Obmińskiego. / fot. za [15, s. 102]

Fig. 5. Lviv, one of the buildings with elevation designed by T. Obmiński. /photo. by author 2015

Ryc. 5. Lwów jeden z budynków z elewacją zaprojektowaną przez T. Obmińskiego. / foto. autor 2015/

It appears that Obmiński creatively combined these fascinations with an interest in secessionist ornamentation. At the same time, however, his first designs were a combination of qualities of the Zakopane and Hutsul styles and other motifs taken from traditional folk architecture and art of Eastern Galicia. One example of this style can be a timber villa designed by Obmiński for professor Jan Bogucki in Mykulytschyn. Its forms and details largely drew on his sketches that he had drawn during earlier field studies. In his first years of work at the Lviv Polytechnic University, Obmiński also developed designs of typical country churches, published simultaneously in the *Czasopismo Techniczne* journal [12].

In 1908 Obmiński defended his doctoral dissertation entitled "Genesis and development of timber architecture as a contribution to the history of the culture of the Slavs". Unfortunately, this work has not been found to this day. It was probably illustrated with many of Obmiński's drawings, as the protocol of this dissertation mentions five folders with

⁵ He mentions, among other things, a model of architecture "that probably emerged already in the first centuries of Christianity in Rus" [in:] Obmiński T., *Kilka uwag o drewnianych cerkwiach w Galicyi*, „Czasopismo Techniczne”, 1902, no. 7, [10, p. 100].

graphical materials. Franciszek Mączyński, who also visited Lviv at that time, mentioned that Obmiński had showed him finished graphical materials for a work on the history of timber structures⁶.

WOOD ARCHITECTURE IN TADEUSZ OBIŃSKI'S DRAWINGS

Towards the end of the previous century, ink drawings signed by Tadeusz Obmiński were found by accident in one of Lviv's villas, which were thankfully transferred to Lviv's open-air folk timber architecture museum. It is believed that this can be a part of his doctoral dissertation (e.g. fig.10), although a more in-depth analysis of these drawing sheets pointed that the collection contains "rough" sketches, "finished" drawings - made, for instance, for publication purposes (articles, a book), as well as sketches to be used during lectures on the history of architecture (fig.11) - perhaps those that Obmiński delivered in professor Zachariewicz's stead?

Fig. 6. Granary (świronek) in Zaosie, 1902 – from the collection of the open air museum in Lviv. /from the authors's archive/

Ryc. 6. Spichlerzyk (świronek) w Zaosiu, 1902 – ze zbioru skansenu we Lwowie. /z archiwum autora/

Fig. 7. Drawing of the rural granary modeled by Obmiński for publishing purposes, 1902 - from the collection of the open-air museum in Lviv. /from the authors's archive/

Ryc. 7. Rysunek spichlerza wiejskiego zamkietowany dla celów wydawniczych, 1902 – ze zbioru skansenu we Lwowie. /z archiwum autora/

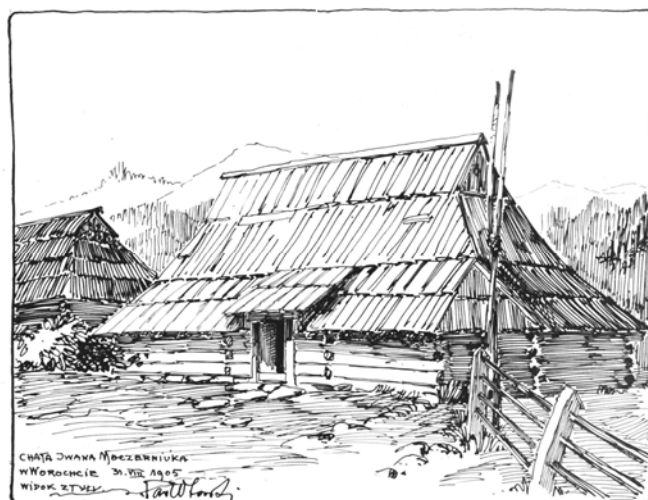

Fig. 8. T. Obmiński, drawing a cottage in Vorokhum - from the collection of the open-air museum in Lviv. /from the author's archive/

Ryc. 8. T. Obmiński, rysunek chaty w Worochcie – ze zbioru skansenu we Lwowie. /z archiwum autora/

⁶ Footnotes 31 and 32 [in:] Żuk I., *Zakopiańszczyzna...* op.cit. p. 100; According to Mączyński these were: „three very large folders, full of the most beautifully made pen drawings along with a finished text [...]”, [in:] Mączyński F., *Najnowszy Lwow*, „Architekt”, 1908, [14, p.96].

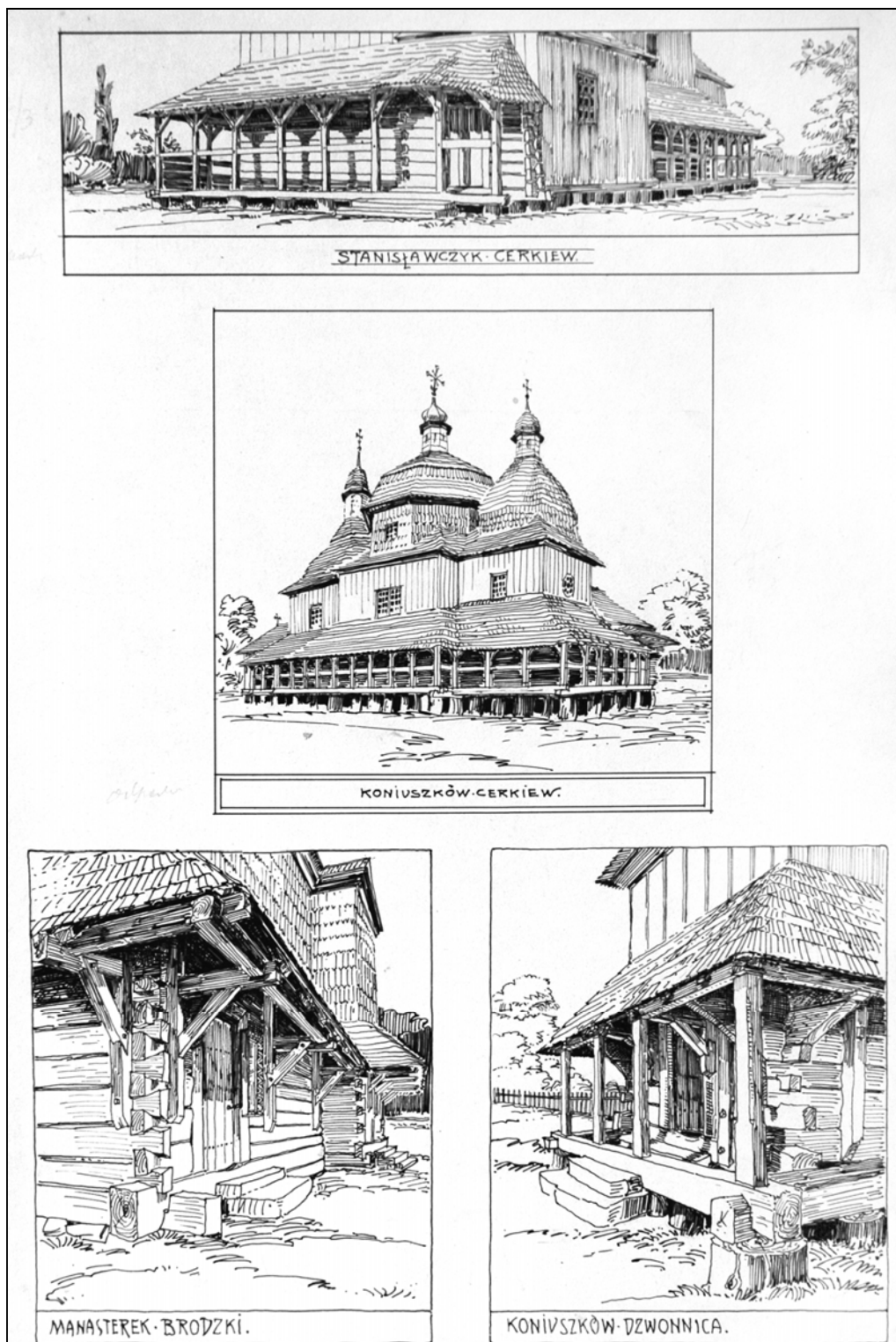

Fig. 9. A board with drawings by T. Obmiński illustrating the structures of arcades in church buildings - from the collection of the open-air museum in Lviv. /from the author's archive/

Ryc. 9. Plansza z rysunkami T. Obmińskiego ilustrująca konstrukcje podcieni w budowach cerkiewnych – ze zbioru skansenu we Lwowie. /z archiwum autora/

Tadeusz Obmiński's scientific and creative legacy cannot be overestimated - particularly concerning the fact that it was produced during the difficult period of the rebirth of Polish statehood. His studies of the legacy of Rus' and Ukrainian culture gained him respect among both past and current Ukrainian scholars. At the same time, he studied and creatively transposed stylistic forms that are more associated with the sphere of Polish culture. This took place despite him being influenced by patterns from technical universities of the German sphere. It was possible because the community of Lviv's technical scholars, taking advantage of the liberalism of the Austro-Hungarian monarchy, worked on establishing a centre of the Polish art of construction - this is attested by, among other things, the title of Obmiński's doctoral dissertation. The employees and alumni of the Lviv Polytechnic University came to support a number of post-war Polish academic centres after the Second World War [5]. Rudolf Śmiałowski, a co-worker of Obmiński and a co-founder of the Cracow University of Technology and Aleksander Nikodemowicz - who had started his studies in Lviv and completed them in Krakow, were some of them. The latter's father - Marian Nikodemowicz [7] was also an assistant at the chair headed by Obmiński. The author of these words, by a strange twist of fate, took up employment at the chair of building construction that had formerly been headed by professor Śmiałowski and later his wife, professor Elżbieta Dąbbska-Śmiałowska - continuing professor Obmiński's studies concerning the timber architecture of the Orthodox churches of the Polish-Ukrainian borderland.

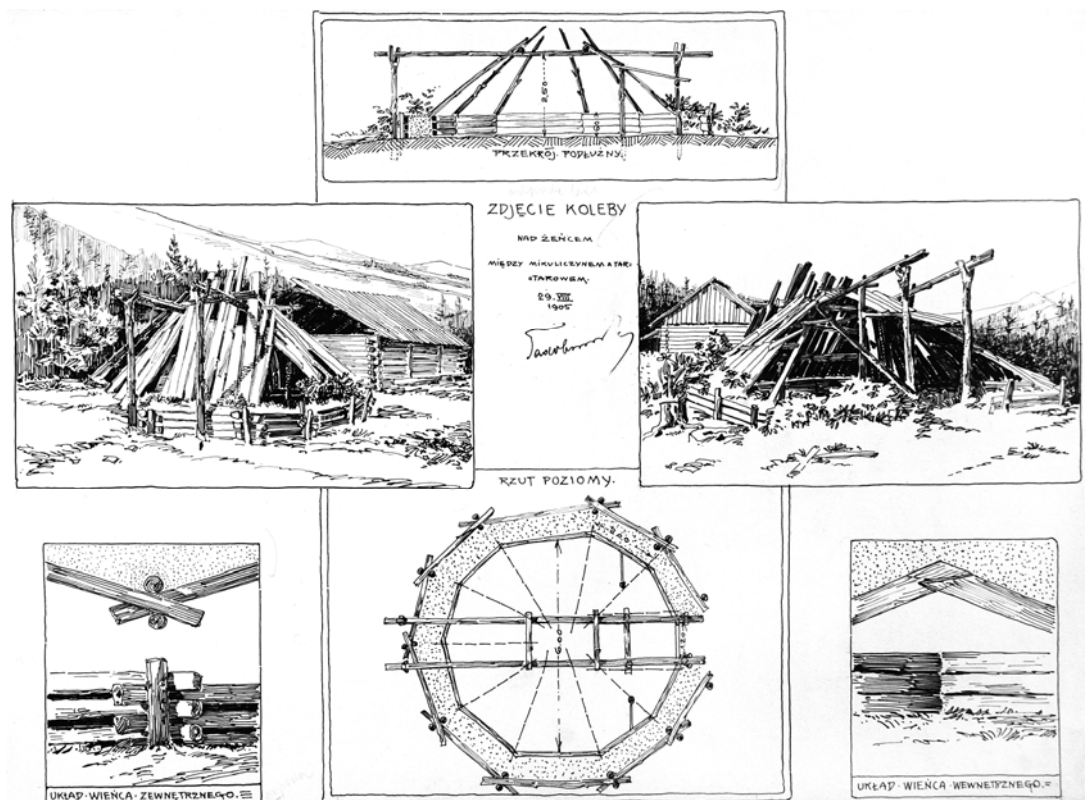

Fig. 10. A board with drawings by T. Obmiński illustrating the construction of a simple hut (kolba, koliba) - from the collection of the open-air museum in Lviv. /from the author's archive/

Ryc. 10. Plansza z rysunkami T. Obmińskiego ilustrująca konstrukcję prostej chaty (koliba, koliba) – ze zbioru skansenu we Lwowie. /z archiwum autora/

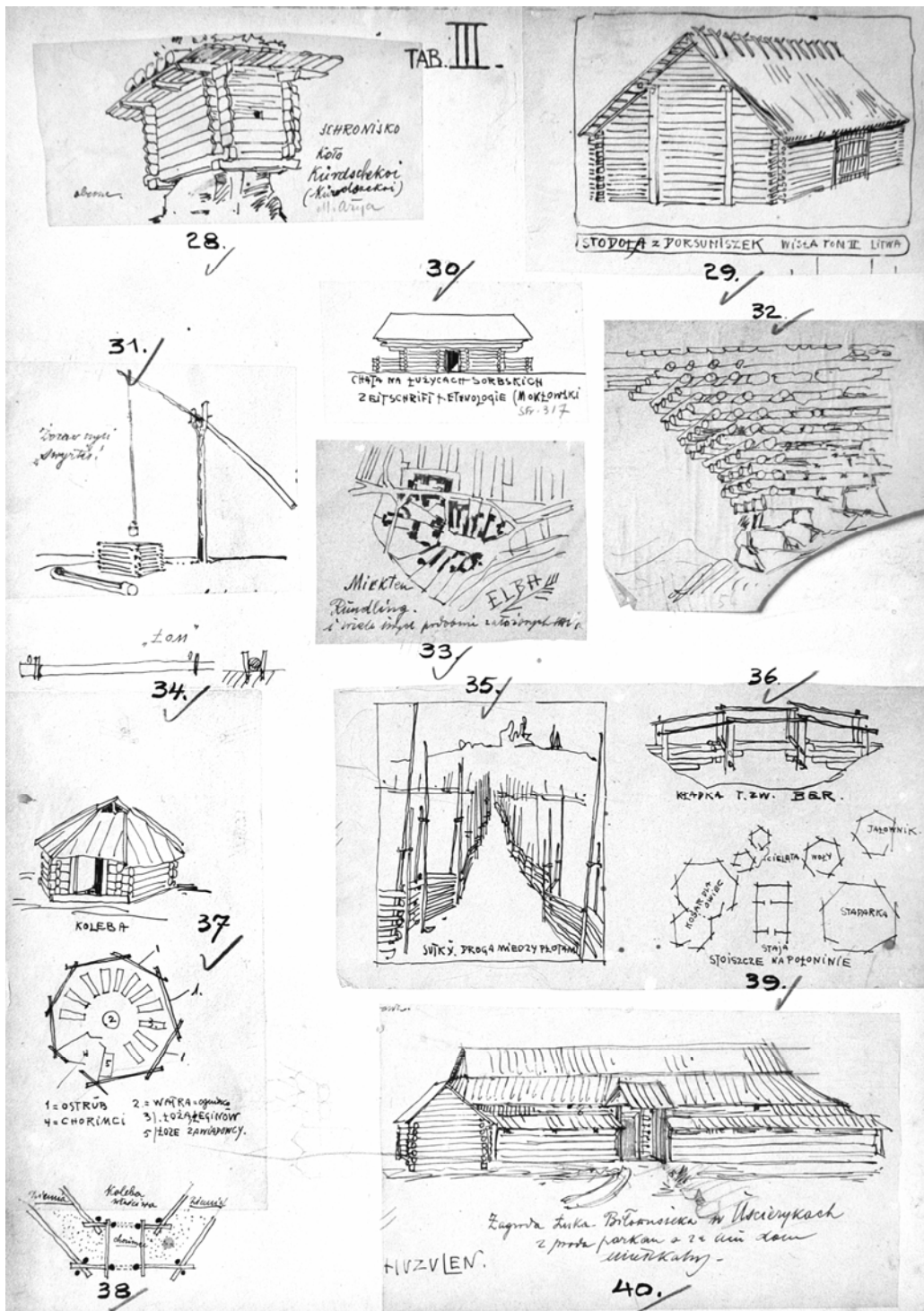

Fig. 11. A board with drawings by T. Obmiński illustrating examples of various wooden constructions, probably a mock-up for the needs of a lecture or publication in a doctoral thesis - from the collection of the open-air ethnographic museum in Lviv. /from the author's archive/

Ryc. 11. Plansza z rysunkami T. Obmińskiego ilustrująca przykłady różnych konstrukcji drewnianych, będąca prawdopodobnie makietą na potrzeby wykładu lub publikacji w pracy doktorskiej - ze zbioru skansenu we Lwowie. /z archiwum autora/

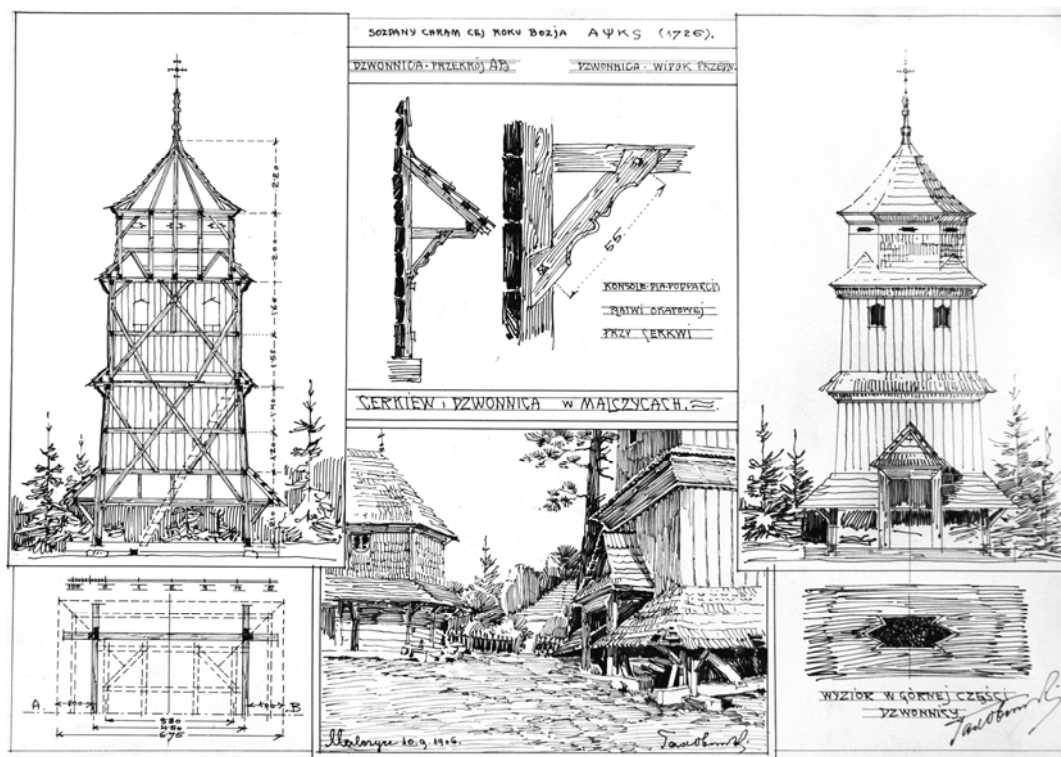

Fig. 12. T. Obmiński, inventory drawings of the belfry and the church in Malczyce - from the collection of the open-air museum in Lviv. /from the author's archive/

Ryc. 12. T. Obmiński, rysunki inwentaryzacyjne dzwonnicy i cerkwi w Malczycach – ze zbioru skansenu we Lwowie. /z archiwum autora/

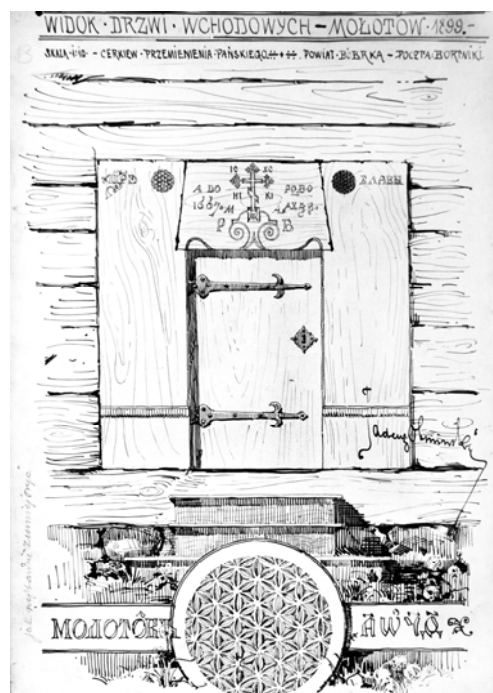

Fig. 13. A board with drawings by T. Obmiński illustrating the structures of arcades in church buildings - from the collection of the open-air museum in Lviv. /from the author's archive/

Ryc. 13. Plansza z rysunkami T. Obmińskiego ilustrująca konstrukcje podcieni w budowach cerkiewnych – ze zbioru skansenu we Lwowie. /z archiwum autora/

Fig. 14. Fragment of the view of the church of St. Jura in Drohobycz – a watercolor by Tadeusz Obmiński from 1899 - from the collection of the open-air museum in Lviv. /from the author's archive/

Ryc. 14. Fragment widoku cerkwi św. Jura w Drohobyczu – akwarela Tadeusza Obmińskiego z 1899 r. – ze zbioru skansenu we Lwowie. /z archiwum autora/

CONCLUSIONS

Tadeusz Obmiński was an architect and researcher who was fascinated above all with wooden architecture. Thanks to his research, a large part of the wooden architecture was archived - which covered mainly church and rural construction of the Boyko region and Hutsul region. His drawings contain a full message of information about the structure, forms and details of the presented objects. This message is often, it seems, more readable than photographs or views created in artistic messages, for example in engravings or watercolors. Therefore, Mykhailo Dragan, a Ukrainian researcher, in a monumental work on the genesis and development of Ukrainian wooden church forms, in addition to many own photographs, also quoted many inventories of Tadeusz Obmiński.

ARCHITEKTURA DREWNIANA W BADANIACH TADEUSZA OBMIŃSKIEGO

WSTĘP – RYS HISTORYCZNY

W artykule przedstawiono badania dotyczące pracy badawczych, projektowych i rysunkowych Tadeusza Obmińskiego, oparte na analizie literatury i opracowań dorobku, w szczególności dotyczącego archiwizacji architektury drewnianej.

Opis sylwetki i twórczości Tadeusza Obmińskiego (1874-1932 – ryc. 1.) w encyklopedii PWN zawiera jedynie 80 wyrazów⁷. W Polskim Słowniku Biograficznym opracowany przez Stanisława M. Brzozowskiego [3] biogram Obmińskiego jest już pełniejszy, ale dopiero w ostatnich latach jego twórczość doczekała się pełniejszego opracowania. Ten czołowy przedstawiciel świata architektury lwowskiej pocz. XX wieku, był – podobnie jak Teodor Talowski – obdarzony wielką wrażliwością plastyczną i talentem manualnym. Były mu one pomocne tak w badaniach i dokumentowaniu relikwów architektury drewnianej, jak i w kreacji projektów architektonicznych – zwłaszcza w kompozycjach elewacji budynków. Zdobyta na studiach solidna znajomość sztuki budowania była mu pomocna w analizach konstrukcji i formy inwentaryzowanych zabytkowych budynków drewnianych.

Realizacje Tadeusza Obmińskiego – tak indywidualne jak i zespołowe – wyróżniały się w architektonicznym krajobrazie Lwowa przełomu XIX i XX wieku, stając się przedmiotem analiz kolejnych pokoleń badaczy. Należeli do nich: Andrzej Olszewski [14], Olgierd Czerner [4], Jurij Biriulow [1], Jakub Lewicki [8], Żanna Komar i Julia Bohdanowa [6] oraz Igor Żuk [15].

Obmińscy (ojciec – Juliusz Aleksander, urzędnik bankowy) pochodzili ze szlacheckiego rodu herbu Lis, zaś matka (Antonina Bronisława ze Stachiewiczów) była dzierżawcą folwarcznym⁸. Tadeusz Obmiński po ukończeniu szkoły 4 - klasowej, gimnazjum i szkoły realnej w 1892 roku rozpoczął studia wyższe w c.k. Szkole Politechnicznej we Lwowie. Początkowo był to wydział inżynierii a następnie (od II roku) wydział budownictwa. Studia we Lwowie zakończył w 1897 r. Oprócz prof. Juliana Zachariewicza dużą rolę w edukacji Tadeusza Obmińskiego odegrał prof. Gustaw Bisanz (ryc.2.) – wieloletni kierownik katedry budownictwa. Katedra ta prowadziła zajęcia z zakresu materiałów budowlanych, konstrukcji, rachunkowości w budownictwie oraz prawa budowlanego.

Z katedrą prof. Bisanza związał się Obmiński już w trakcie studiów, uczestnicząc wraz z kilkoma innymi słuchaczami-studentami w opracowaniu podręcznika z Budownictwa – przedmiotu prowadzonego przez profesora. W 1897 Tadeusz Obmiński uzyskał posadę asystenta w katedrze budownictwa lądowego u prof. Bisanza, a w rok później prowadził również zajęcia, w zastępstwie innego profesora – właśnie zmarłego Juliana Oktawiana Zachariewicza. Uzyskanie stypendium Fundacji im. Cesarza Franciszka Józefa, umożliwiło młodemu asystentowi Politechniki Lwowskiej wyjazd na roczne studia w Królewskiej Wyższej Szkole Technicznej w Berlinie na wydziale architektury – w roku akademickim 1900/1901. Pobyt w Berlinie był dla Obmińskiego okazją do poznania aktualnych (wówczas) prądów filozoficzno-stylowych w architekturze niemieckiej – w tym ze sztuką Jugendstil.

⁷Brzozowski S.M. [3] za: encyklopedia PWN [13]

⁸Podstawowe dane biograficzne [w:] Żuk I., [14, s. 98].

Obmiński – jak już wspomniano – był utalentowanym rysownikiem, co w połączeniu z posiadaną wiedzą i kilkuletnią praktyką czyniło go wziętym i wydajnym projektantem wielkomiejskich kamienic⁹ które realizuje, we współpracy z prywatnymi firmami budowlanymi¹⁰, jeszcze przed uzyskaniem koncesji budowniczej w 1913 roku.

PRACE PROJEKTOWE I NAUKOWE

Analiza publikowanych prac naukowych, projektów i realizacji oraz dorobku rysunkowego Tadeusza Obmińskiego dowodzi, że fascynowało go naturalne piękno, logika stylistyki i form oraz – w sferze architektury drewnianej – wypracowana przez wielowiekową tradycję racjonalność połączeń konstrukcyjnych i wynikających z nich form drewnianych struktur. Obmiński dostrzega ich naturalność i swoistą pierwotność – sięgającą początków chrześcijaństwa¹¹. Pasję tą realizuje badając i dokumentując budownictwo świeckie oraz cerkiewne Małopolski Wschodniej – m.in. na Huculszczyźnie. Zdaniem Igora Żuka: *Zafascynowanie młodego architekta obrazem – należy wyznać, bardzo niezwykłym – „święty-ni pogańskiej ze starej baśni” pozostanie cechą rdzenną jego twórczości przez szereg niebylewale produktywnych lat* [15, s. 101].

Wydaje się, że fascynacje te Obmiński twórczo łączy z zainteresowaniem ornamentyką secesji. Jednocześnie jednak jego pierwsze projekty są kombinacją cech stylu zakopiańskiego, huculskiego i innych motywów, zaczerpniętych z tradycyjnej architektury i sztuki ludowej Galicji Wschodniej. Przykładem takiej stylistyki może być np. drewniana willa zaprojektowana przez Obmińskiego dla prof. Jana Boguckiego w Mikuliczynie. Jej formy i detale w dużym stopniu czerpią ze jego szkiców, sporządzonych w trakcie wcześniejszych studiów terenowych. W pierwszych latach pracy na Politechnice Lwowskiej Obmiński sporządził również projekty typowych wiejskich kościółków, opublikowane równolegle w Czasopiśmie Technicznym [12].

W 1908 roku Obmiński obronił pracę doktorską pt. „Geneza i rozwój budownictwa drewnianego, jako przyczynek do historii kultury Słowian”. Niestety, jak dotąd, praca ta nie została odnaleziona. Zapewne była ona ilustrowana licznymi rysunkami Obmińskiego, bowiem protokół tej rozprawy wspomina o załączonych pięciu tekach z materiałami graficznymi. Także odwiedzający w tym czasie Lwów Franciszek Mączyński wspomina, iż Obmiński pokazywał mu gotowy materiał rysunkowy do historii konstrukcji drewnianej¹².

ARCHITEKTURA DREWNIANA NA RYSUNKACH TADEUSZA OBIŃSKIEGO

Z końcem ubiegłego stulecia w jednej z lwowskich willi przypadkowo znaleziono rysunki tuszem sygnowane przez Tadeusza Obmińskiego, które szczęśliwie przekazano do lwowskiego skansenu drewnianej architektury ludowej. Sądzi się, że może to być część jego pracy doktorskiej (np. ryc. 10), choć dokładniejsza analiza owych plansz z rysunkami, wskazuje raczej, że zbiór ten zawiera „surowe” szkice, rysunki „wykończone” – opracowane np. dla celów wydawniczych (artykuły, książka), a także szkice do wykładów z historii architektury (ryc. 11) – być może tych, które krótko prowadził Obmiński po profesorze Zachariewiczzu?

⁹ Obmiński – młody i bardzo zdolny architekt – dał się poznać z umiejętności „ujmowania całości w ramy stylu”, czym nieraz „ratował” projekty (głównie elewacje) kolegów, kwestionowane przez urzędników magistrackich – patrz: Żuk I. [14, s. 102].

¹⁰ Były to głównie firmy Michała Ulama, Alfreda Zachariewicza i prof. Jana Lewińskiego - za: [14, s. 103].

¹¹ Wspomina m.in. o modelu architektury, który „powstał zapewne już w pierwszych wiekach chrześcijaństwa na Rusi” [w:] Obmiński T., [10, s. 100]

¹² Przypisy 31 i 32 [w:] Żuk I., *Zakopiańszczyzna...* op.cit. s. 100; Wg. Mączyńskiego były to: *trzy ogromne teki, pełne najpiękniej wykonanych rysunków piórkami wraz z gotowym tekstem*, [w:] Mączyński F., *Najnowszy Lwow...*[14 - s. 96].

Dorobek naukowo-badawczy oraz dorobek twórczo-realizacyjny Tadeusza Obmińskiego jest nie do przecenienia – zwłaszcza, że powstał w trudnym czasie odradzania się państwowości polskiej. Jego badania dorobku kultury rusińsko-ukraińskiej zyskały mu uznanie wśród dawnych i obecnych badaczy ukraińskich. Jednocześnie badał on i twórczo transponował formy stylowe kojarzone raczej z kręgiem kultury polskiej. Działo się tak pomimo iż oddziaływały na niego wzorce politechnik kręgu niemieckiego. Było to możliwe dlatego, że społeczność politechników lwowskich, wykorzystując liberalizm monarchii austro-węgierskiej, pracowała nad stworzeniem ośrodka polskiej sztuki budowania – świadczy o tym m.in. tytuł doktoratu Obmińskiego.

Pracownicy i wychowankowie Politechniki Lwowskiej wsparli po II wojnie światowej kilka ośrodków akademickich Polski powojennej [5]. Jednym z nich był współpracownik prof. Obmińskiego – współtwórca Politechniki Krakowskiej Rudolf Śmiałowski oraz Aleksander Nikodemowicz – zaczynający studia we Lwowie a kończący je w Krakowie. Jego ojciec – Marian Nikodemowicz [7], był również asystentem w katedrze prowadzonej przez Obmińskiego. Piszący te słowa, dziwnym losu zrzędzeniem, podjął pracę w dawnej katedrze budownictwa prof. Śmiałowskiego, a później jego małżonki, prof. Elżbiety Dąbskiej-Śmiałowskiej – kontynuując badania prof. Obmińskiego dotyczące drewnianej architektury cerkiewnej polsko-ukraińskiego pogranicza.

WNIOSKI

Tadeusz Obmiński był architektem oraz badaczem, którego fascynowała przede wszystkim architektura drewniana. Dzięki jego badaniom została zarchiwizowana znaczna część architektury drewnianej – która objęła przede wszystkim budownictwo cerkiewne i budownictwo wiejskie bojkowszczyzny i huculsczczyzny. Jego rysunki zawierają pełny przekaz informacji o konstrukcji, formach i detalach prezentowanych obiektów. Przekaz ten jest niejednokrotnie, jak się wydaje, czytelniejszy od fotografii czy widoków kreowanych w przekazach artystycznych np. w rycinach czy akwarelach. Dlatego też Mychajło Dragan, badacz ukraiński, w monumentalnym dziele o genezie i rozwoju form ukraińskich drewnianych cerkwi oprócz, wielu fotografii własnych, cytował również wiele inwentaryzacji Tadeusza Obmińskiego.

BIBLIOGRAPHY

- [1] Biriulow J., *Secesja we Lwowie*, Warszawa 1996; idem, *Wiatr przemian. Nowe tendencje w architekturze Lwowa 1890–1914*, [w:] *Architektura Lwowa XIX wieku*, red. J. Purchla, Kraków 1997, s. 54–75.
- [2] Biriulow J., *Wiatr przemian. Nowe tendencje w architekturze Lwowa 1890–1914*, [w:] *Architektura Lwowa XIX wieku*, red. J. Purchla, Kraków 1997, s. 54–75.
- [3] Brzozowski S.M., *Obmiński Tadeusz*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 23, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1978, s. 431.
- [4] Czerner O., *Lwow na dawnej rycinie i planie*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1997.
- [5] Hejman Ł., *Lwowska Szkoła Architektury*, [w:] *Tygodnik Powszechny* 35/1986.
- [6] Komar Ż., Bohdanowa J., *Secesja we Lwowie*, Kraków 2014.
- [7] Kurek J., *Twórczość a potrzeby idealne – projekty lwowskiego architekta Mariana Nikodemowicza*, [w:] *Przestrzeń i Forma* – nr 17/2012, s. 469-484.
- [8] Lewicki J., *Między tradycją a nowoczesnością. Architektura Lwowa lat 1893–1918*, Warszawa 2005.
- [9] Mączyński F., *Najnowszy Lwow*, „Architekt”, 1908, z. 9, s. 96.
- [10] Obmiński T., *Kilka uwag o drewnianych cerkwiach w Galicyi*, „Czasopismo Techniczne”, 1902, nr 7, s. 100.
- [11] Obmiński T., *O cerkwiach drewnianych w Galicyi*, [w:] *Spraw. Kom. Hist. Sztuki*, t. IX, Kraków 1914.
- [12] Obmiński T., *Projekta wiejskich kościółków*, [w:] „Czasopismo Techniczne”, 1904, nr 1, s. 6, tabl. I, II, III.
- [13] Obmiński Tadeusz pl/haslo/Obminski-Tadeusz;3949365.html dostęp 22.09.2018
- [14] Olszewski A.K., *Nowa forma w architekturze polskiej 1900–1925. Teoria i praktyka*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1967.
- [15] Żuk I., *Zakopiańszczyzna – secesja – neoklasycyzm: ewolucja stylowa w twórczości Tadeusza Obmińskiego*, [w:] *Folia Historiae Artium, Seria Nowa*, t. 15: 2017 / PL ISSN 0071-6723.

O AUTORZE

Autor jest architektem, do 2018 profesor Politechniki Krakowskiej w Instytucie Projektowania Budowlanego. Od 2018 roku pracuje w Krakowskiej Akademii im. A. F. Modrzewskiego. Od 1989 roku bada i dokumentuje zabytki architektury drewnianej - cerkwie oraz budownictwo wiejskie. Zajmuje się również badawczo i projektowo budownictwem z drewna klejonego.

AUTHOR'S NOTE

The author is an architect, until 2018 professor at the Cracow University of Technology at the Institute of Building Design. From 2018 works at the Andrzej Frycz Modrzewski University. Since 1989, he researches and documents monuments of wooden architecture – wooden orthodox churches and village buildings. He is also involved in the research and design of glulam construction.

Kontakt | Contact: pakurek@cyf-kr.edu.pl